

Îndrumar

Elaborare analize privind cauzele, riscurile și vulnerabilitățile care se manifestă în activitatea funcționarilor publici din cadrul unei autorități sau instituții publice care ar putea determina o încălcare a principiilor și normelor de conduită

Contextul legislativ

Cadrul normativ aplicabil consilierului de etică instituie obligația acestuia de a elabora în cadrul activității de monitorizare a respectării principiilor și normelor de conduită de către funcționarii publici din cadrul autorității sau instituției publice analize privind cauzele, riscurile și vulnerabilitățile care se manifestă în activitatea funcționarilor publici din cadrul autorității sau instituției publice și care ar putea determina o încălcare a principiilor și normelor de conduită, pe care le înaintează conducătorului autorității sau instituției publice, și propune măsuri/recomandări pentru înlăturarea cauzelor, diminuarea riscurilor și a vulnerabilităților. Consilierul de etică are un rol important în a identifica practici și proceduri instituționale care pot conduce la încălcarea normelor de conduită, pe care are obligația de a le aduce la cunoștința conducerii instituției, în scop preventiv.

În îndeplinirea atribuțiilor specifice în domeniul eticii, Agenția Națională a Funcționarilor Publici are un rol important în a oferi îndrumare și suport pentru promovarea și monitorizarea eticii în cadrul instituțiilor publice.

Analiza propusă are la bază următoarele **direcții principale**:

A. Identificarea normelor de conduită și a principiilor aplicabile conduitei profesionale a funcționarilor publici

Pornind de la cadrul legal incident domeniului eticii în funcția publică, **normele de conduită** reprezintă acele reguli de comportament profesional și civic care rezultă din îndatoririle prevăzute în Statutul funcționarilor publici din Codul administrativ, formulate în legătură cu: respectarea Constituției și a legilor; exercitarea libertății de exprimare; asigurarea unui serviciu public de calitate; loialitatea față de autoritățile și instituțiile publice; informarea autorității sau instituției publice cu privire la situația personală generatoare de acte juridice; implicarea în activitatea politică; interdicția privind acceptarea darurilor sau a altor avantaje; utilizarea responsabilă a resurselor publice; folosirea imaginii proprii; limitarea participării la achiziții, concesiuni sau închirieri; activitatea publică; conduita în relațiile cu cetățenii;

conduita în cadrul relațiilor internaționale; obiectivitate și responsabilitate în luarea deciziilor.

În vederea identificării acestora vă recomandăm să parcurgeți broșura realizată de ANFP care prezintă normele de conduită a funcționarilor publici, precum și însemnări pe înțelesul tuturor, cu privire la acestea. <https://online.fliphtml5.com/ezety/bzcd/>

Conduita profesională a funcționarilor publici este guvernată de respectarea unor **principii generale**, aplicabile activității acestora, prevăzute de art. 368 din Codul administrativ, respectiv: supremația Constituției și a legii, prioritatea interesului public, asigurarea egalității de tratament a cetățenilor în fața autorităților și instituțiilor publice, profesionalismul, imparțialitatea și independența, integritatea morală, libertatea gândirii și a exprimării, cinstea și corectitudinea, deschiderea și transparența, responsabilitatea și răspunderea.

B. Identificarea problemelor în implementarea normelor de conduită, respectiv identificarea gradului de conformitate și propunerea de soluții alternative pentru o aplicare eficientă a dispozițiilor referitoare la conduita funcționarilor publici în exercitarea funcțiilor deținute

Activitatea presupune parcurgerea mai multor **etape**:

I. Colectarea datelor/ culegerea informațiilor cu privire la respectarea normelor de conduită prin instrumente specifice activității consilierului de etică

Consilierea etică a funcționarilor publici

Consilierea etică este un proces important pentru asigurarea respectării normelor de conduită de către funcționarii publici, pentru a-i sprijini să adopte comportamente conforme cu standardele profesionale.

Consilierea etică reprezintă activitatea desfășurată de consilierul de etică în scopul aplicării eficiente de către funcționarii publici a dispozițiilor legale referitoare la conduita acestora în exercitarea funcțiilor publice deținute. Aceasta implică oferirea de îndrumări și recomandări funcționarilor publici care solicită sprijin pentru

rezolvarea unor probleme sau dileme etice, funcționarilor publici care nu solicită sprijin dar care au fost identificați în etapa de monitorizare a se afla în situații potențiale de risc. La inițiativa consilierului de etică pot fi consiliați și funcționarii publici de conducere sau personalul care deține funcții publice care au fost identificate în procesul de inventariere a funcțiilor sensibile, ca făcând parte din această categorie, respectiv prezintă un risc semnificativ de afectare a obiectivelor prin utilizarea necorespunzătoare a resurselor umane, materiale, financiare și informaționale de corupție sau fraudă.

Detalii despre solicitările de consiliere etică, recomandările formulate de consilierul de etică și alte informații relevante rezultate în urma desfășurării acestei activități se regăsesc în registrul de evidență a activității de consiliere etică care se întocmește în vederea realizării analizelor și rapoartelor specifice în domeniul eticii în funcția publică din cadrul respectivei autorități sau instituții publice.

Chestionare la nivel instituțional și sondaje în rândul beneficiarilor/cetățenilor

Chestionarele vor trebui definite specific pentru fiecare dintre grupurile țintă cărora li se adresează, respectiv funcționari publici încadrați în instituția publică, beneficiari ai activității respectivei instituții publice sau cetățeni, conținând întrebări privind percepția asupra respectării principiilor și normelor de conduită.

Recomandăm consultarea cu caracter orientativ a modelului pus la dispoziție de ANFP consilierilor de etică Chestionar adresat cetățenilor și beneficiarilor direcți ai activității autorității/instituției publice, ca instrument de culegere a informațiilor de către consilierii de etică, cu privire la respectarea normelor de conduită profesională de către funcționarii publici care asigură relația directă cu cetățenii și beneficiarii serviciului public disponibil accesând link-ul <https://www.anfp.gov.ro/media/jk0jrnis/chestionar-etica-adresat-cetatenilor-%C8%99i-beneficiarilor-directi-2024.pdf>, precum și chestionarul aplicat în ANFP în anul 2018 cu privire la activitatea de consiliere etică și respectare a normelor de conduită disponibil accesând linkul [Chestionar etica ANFP.pdf](#)

Discuții libere / focus grupuri

Discuțiile libere pot fi organizate cu funcționarii publici și cu superiorii lor ierarhici pentru a obține informații detaliate cu privire la experiențe proprii și pentru a se împărtăși bune practici.

Exemplu: discuții despre situații frecvente în care funcționari publici se confruntă cu dileme etice și modul în care se gestionează.

Dileme etice cu care se pot confrunta funcționarii publici:

Confidențialitatea informațiilor: Un funcționar public primește informații sensibile despre un proiect de infrastructură. Un prieten apropiat, care ar putea beneficia financiar de pe urma acestor informații, îi cere detalii. Funcționarul trebuie să decidă dacă să respecte confidențialitatea sau să ajute prietenul.

Utilizarea resurselor publice: Un funcționar public are acces la autovehiculele instituției. Este tentat să le folosească pentru scopuri personale, ceea ce ar reprezenta o utilizare necorespunzătoare a resurselor publice.

Favoritismul: În procesul de angajare, un funcționar public este pus în situația de a alege între doi candidați la o funcție publică: unul este un prieten vechi, iar celălalt este mai calificat. Alegerea prietenului ar putea fi percepută ca favoritism, în situația influențării opiniei celorlalți membri din comisia de concurs.

Focus grupurile organizate ca sesiuni de discuții structurate cu funcționarii publici în domeniul eticii, menite să colecteze opinii și perspective diverse asupra unor teme etice specifice. Acestea sunt utilizate pentru a înțelege mai bine percepțiile și comportamentele în raport cu dilemele etice, dar și pentru a formula recomandări adecvate. Exemplu: identificarea tipurilor de dileme etice, identificarea cauzelor care generează dilemele etice în diverse contexte profesionale, sugestii pentru îmbunătățirea cadrului legal.

Analiza documentelor la care au acces consilierii de etică

Consilierii de etică au acces la diverse documente esențiale pentru a-și îndeplini atribuțiile și pentru a asigura respectarea normelor de conduită în administrația publică. Aceste documente includ: codul de conduită adoptat la nivelul instituției publice care stabilește standardele de comportament profesional și civic pe

care funcționarii publici trebuie să le respecte; regulamentul intern al instituției publice; regulamentul de organizare și funcționare al instituției publice; proceduri de sistem și operaționale; rapoarte de activitate ale instituției publice; sesizările și reclamațiile formulate de cetățeni și de ceilalți beneficiari ai activității autorității sau instituției publice cu privire la comportamentul personalului care asigură relația directă cu cetățenii; materiale informative care oferă îndrumări și exemple de comportament etic: ex. ghiduri și manuale de bune practici.

Analiza acestor documente poate constitui o sursă importantă de a extrage informații utile scopului activității de prevenire a încălcării normelor de conduită.

II. Identificarea cauzelor/vulnerabilităților și evaluarea consecințelor/riscurile nerespectării normelor de conduită

Datele colectate folosind instrumentele anterior prezentate vor fi folosite pentru evaluarea conformității funcționarilor publici la standardele de conduită.

Identificarea cauzele și vulnerabilităților:

Se identifică abaterile și riscurile asociate nerespectării normelor de conduită, respectiv a acelor practici și proceduri instituționale care conduc la încălcarea normelor de conduită, vulnerabilităților care pot apărea în activitatea funcționarilor publici și care conduc la încălcarea normelor de conduită.

Exemple de cauze ale încălcării normelor de conduită:

Lipsa de informare: Uneori, funcționarii publici nu cunosc în detaliu normele de conduită sau nu au fost instruiți corespunzător.

Cultura organizațională: O cultură care nu pune accent pe etică și conformitate poate încuraja comportamente neadecvate.

Lipsa de consecințe: Dacă nerespectarea normelor legale nu este sancționată, funcționarii publici pot fi tentați să le ignore.

Exemple negative: Conducerea sau colegii care nu respectă normele de conduită pot influența negativ comportamentul altora.

Evaluarea consecințelor și riscurilor nerespectării normelor de conduită

Exemple de riscuri/consecințe ale nerespectării normelor de conduită

Reputație deteriorată: Nerespectarea normelor de conduită poate afecta grav imaginea unei persoane sau a unei instituții publice.

Sanțiuni legale: Pot exista consecințe juridice, inclusiv sancțiuni disciplinare.

Pierderea încrederii: Atât beneficiarii serviciilor publice, cât și angajații își pot pierde încrederea în instituția publică respectivă.

Performanță scăzută: Un mediu de lucru lipsit de etică poate duce la scăderea moralului și a eficienței.

Conflicte interne: Pot apărea tensiuni și conflicte între angajați, afectând colaborarea și eficiența interinstituțională.

III. Formularea de recomandări /propunerea de măsuri

În cadrul acestei etape se identifică soluții, astfel că se pot formula recomandări și se propun măsuri de către consilierul de etică, pornind de la cauzele/vulnerabilitățile identificate, putând fi dezvoltat un plan de acțiune pentru înlăturarea cauzelor, diminuarea riscurilor și a vulnerabilităților identificate în cadrul acestei analize.

Exemple de recomandări:

Acțiuni de conștientizare: Organizarea de campanii de promovare în scopul de a educa funcționarii publici cu privire la importanța respectării normelor de conduită și consecințele nerespectării acestora.

Diseminarea modelelor de bune practici și a exemplului personal: Recunoașterea comportamentelor pozitive prin aprecierea funcționarilor publici care demonstrează comportamente etice. Promovarea activă a respectării normelor de conduită în primul rând de către conducerea instituției, prin propriu exemplu.

Acțiuni clare: Adoptarea unui cod de conduită la nivelul instituției clar și accesibil care să detalieze așteptările și regulile de comportament pentru funcționarii publici cu exemplificarea unor dileme etice.

Cultură organizațională: Promovarea unei culturi etice prin încurajarea unor discuții deschise despre etică și încurajarea implicării angajaților la dezvoltarea și revizuirea codului de conduită al instituției publice.

Comunicare constantă: Transmiterea de mesaje periodice despre importanța respectării normelor de conduită către personalul instituției publice.

IV. Elaborarea unui raport de analiză

Se elaborează un raport detaliat care să includă concluziile analizei, problemele identificate și recomandările care se va înainta conducerii instituției publice. Acesta va cuprinde responsabili și termenele pentru monitorizare și evaluare ulterioară.

Se stabilește un sistem de monitorizare periodică pentru a evalua stadiul implementării recomandărilor în care se vor evidenția măsurile manageriale adoptate pentru a înlăturarea cauzelor și diminuarea riscurilor și a vulnerabilităților care au condus/care pot conduce la încălcarea normelor de conduită, cu precizarea responsabililor și a termenelor de implementare.

În acest sens propunem următorul **model de raport de analiză**:

Cauze și vulnerabilități privind nerespectarea normelor de conduită	Modalități de identificare	Consecințele /riscurile posibile privind nerespectarea normelor de conduită	Recomandări/măsuri propuse de către consilierul de etică	Responsabili pentru implementarea recomandărilor /măsurilor propuse	Termene de implementare a recomandărilor /măsurilor propuse	Măsuri adoptate pentru înlăturarea cauzelor sau circumstanțelor care au favorizat/pot favoriza încălcarea normelor de conduită
Ex. Lipsa de informare	Ex. a) Consilierea etică a funcționarilor publici și/sau b) Chestionare la nivel instituțional și sondaje în rândul beneficiarilor/cetățenilor și/sau c) Discuții libere / focus grupuri și sau d) Documente la care au acces	Ex. a) Reputație deteriorată b) Sancțiuni legale c) Pierderea încrederii d) Performanță scăzută e) Conflicte interne	Ex. 1. Acțiuni de conștientizare 2. Diseminarea modelelor de bune practici și a exemplului personal 3. Acțiuni clare 4. Cultură organizațională 5. Comunicare constantă	Ex. Consilierul de etică Conducătorii structurilor Conducătorul instituției Funcționari publici	Ex. Trimestrial Semestrial Anual	Măsura 1 Măsura 2 Măsura ...

	consilierii de etică e) Altele.....	f) Altele....	6. Altele			
Cultura organizațională						
Lipsa de consecințe						
Exemple negative						
Altele...						
.....						
.....						

AGENȚIA NAȚIONALĂ A FUNCȚIONARILOR PUBLICI

Bulevardul Mircea Vodă, Nr. 44, tronsonul III, intrarea C, sectorul 3, cod poștal 030669, București

0374 112 834

0374 112 835

raportetica@anfp.gov.ro

www.anfp.gov.ro

- DECEMBRIE 2024 -